

Strazbur, 17. decembar 2014.

CCPE(2014)4Final

KONSULTATIVNO VIJEĆE EVROPSKIH TUŽILACA (CCPE)

Mišljenje br. 9 (2014) Konsultativnog vijeća evropskih tužilaca o evropskim normama i načelima za tužioce

Ovo Mišljenje sadrži:

- Povelju, pod nazivom „Rimska Povelja“;
- detaljno Obrazloženje načela koja su sadržana u ovoj Povelji.

RIMSKA POVELJA

Konsultativno vijeće evropskih tužilaca (CCPE), postupajući po zahtjevu Komiteta ministara Savjeta Evrope da pripremi referentni dokument o evropskim normama i načelima za državne tužioce, je usaglasilo sljedeće:

- I. U svim pravnim sistemima, državni tužioci (u daljem tekstu: tužioci) doprinose garantovanju vladavine prava, prvenstveno pravičnim, nepristrasnim i efikasnim sprovođenjem pravde u svim predmetima i u svim fazama postupka u okviru njihove nadležnosti.
- II. Tužoci postupaju u ime društva i u javnom interesu u cilju poštovanja i zaštite ljudskih prava i sloboda predviđenih, posebno, Konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava.
- III. Funkciju i zadatke tužilaca, kako u okviru tako i izvan krivično-pravnog sistema, treba utvrditi zakonom na najvišem nivou i vršiti uz najstrožije poštovanje demokratskih načela i vrijednosti Savjeta Evrope.
- IV. Nezavisnost i samostalnost državnog tužilaštva predstavljaju neophodan činilac nezavisnosti pravosuđa. Stoga treba podsticati opštu tendenciju povećanja nezavisnosti i djelotvorne samostalnosti državnog tužilaštava.

- V. Tužiocima treba da budu samostalni u donošenju odluka i treba da obavljaju svoje dužnosti bez spoljnog pritiska ili uplitanja, uzimajući u obzir načela podjele vlasti i odgovornosti.
- VI. Tužiocima treba da se pridržavaju najviših etičkih i profesionalnih standarda i da se uvijek ponašaju nepristrasno i objektivno. Oni stoga treba da nastoje da budu, kao i da ih drugi percipiraju kao nezavisne i nepristrasne, treba da se uzdržavaju od političkih aktivnosti koje su nespojive sa načelom nepristrasnosti i ne treba da postupaju u predmetima u kojima njihovi lični interesi ili odnosi sa licima koja imaju interes u predmetu mogu da predstavljaju smetnju njihovoj punoj nepristrasnosti.
- VII. Transparentnost u radu tužilaca je od suštinskog značaja u savremenoj demokratiji. Kodekse profesionalne etike i ponašanja, zasnovane na međunarodnim standardima, treba usvojiti i objaviti.
- VIII. U obavljanju svojih zadataka, tužiocima treba da poštuju pretpostavku nevinosti, pravo na pravično suđenje, jednakost oružja i podjelu vlasti, nezavisnost sudova i obavezujuću snagu pravosnažnih sudskih odluka. Oni treba da se usredsrijede da služe društvenim interesima i da posebnu pažnju posvete ranjivim kategorijama lica, posebno djeci i žrtvama.
- IX. Tužiocima uživaju pravo na slobodu izražavanja i udruživanja. U komunikaciji između tužilaca i medija treba poštovati sljedeća načela: pretpostavku nevinosti, pravo na privatni život i dostojanstvo, pravo na informisanje i slobodu štampe, pravo na pravično suđenje, pravo na odbranu, integritet, efikasnost i tajnost istraga, kao i načelo transparentnosti.
- X. Tužiocima ne treba da uživaju opšti imunitet, već funkcionalni imunitet za radne preduzete u dobroj vjeri u vršenju njihovih dužnosti.
- XI. Tužiocima, a kada je to potrebno i njihove porodice, imaju pravo na zaštitu države kada im je, kao posljedica obavljanja njihovih funkcija, ugrožena bezbjednost.
- XII. Zapošljavanje i karijera tužilaca, uključujući napredovanje, mobilnost, disciplinski postupak i razrješenje, treba da budu uređeni zakonom i zasnovani na transparentnim i objektivnim kriterijumima, u skladu sa nepristrasnim procedurama, koje isključuju mogućnost diskriminacije bilo koje vrste i koje pružaju mogućnost za nepristrasno preispitivanje.

- XIII. Najviši nivo profesionalnih vještina i integriteta je preduslov postojanja djelotvornog državnog tužilaštva i povjerenja javnosti u tužilaštvo kao instituciju. Tužiocima stoga treba da dobiju odgovarajuće obrazovanje i obuku u cilju njihove specijalizacije.
- XIV. Organizacija većine državnih tužilaštava je zasnovana na hijerarhijskoj strukturi. Odnosi između različitih nivoa hijerarhije treba da budu zasnovani na jasnim, nedvosmislenim i dobro izbalansiranim propisima. Dodjela i preraspodjela predmeta treba da zadovoljavaju zahtjeve nepristrasnosti.
- XV. Tužiocima treba da se odlučuju o krivičnom gonjenju samo na osnovu dobro potkrijepljenih dokaza, za koje razumno vjeruju da su pouzdani i dozvoljeni. Tužiocima treba da odbiju korišćenje dokaza za koje razumno vjeruju da su pribavljeni pribjegavanjem protivpravnim metodama, naročito kada isti predstavljaju teško kršenje ljudskih prava. Oni treba da nastoje da osiguraju da se prema licima koja su odgovorna za korišćenje takvih metoda ili za druga kršenja zakona primijene odgovarajuće sankcije.
- XVI. Tužiocima treba da se ponašaju na odlučan, ali pravičan način. Tužiocima daju doprinos donošenju pravičnih presuda od strane sudova i doprinose djelotvornom, cjeloshodnom i efikasnom funkcionisanju pravosudnog sistema.
- XVII. U cilju postizanja konzistentnosti i pravičnosti prilikom vršenja diskrecionih ovlašćenja u okviru istrage i tokom sudskog postupka, treba usvojiti jasne smjernice, naročito kada su u pitanju odluke o preduzimanju ili nepreduzimanju krivičnog gonjenja. Kada je to primjereno, i u skladu sa zakonom, tužiocima treba da razmotre mogućnost alternativa krivičnom gonjenju.
- XVIII. Tužiocima treba da na raspolaganju imaju potrebne resurse, uključujući korišćenje savremenih tehnologija, kako bi djelotvorno sprovodili svoju misiju, koja je od suštinskog značaja za vladavinu prava.
- XIX. Državnom tužilaštvu treba da bude omogućeno da vrši procjenu svojih potreba, da pregovara o svom budžetu i da odluči kako da koristi opredijeljena sredstva na transparentan način, kako bi postiglo svoje ciljeve na brz i kvalitetan način. Kada je državnom tužilaštvu povjereno upravljanje resursima, ono bi trebalo da efikasno i transparentno koristi savremene metode upravljanja, pri čemu takođe treba da bude obezbijeđena odgovarajuća obuka.
- XX. Uzajamna i pravična saradnja je od suštinske važnosti za djelotvornost državnog tužilaštva na nacionalnom i međunarodnom nivou, između različitih

državnih tužilaštava, kao i između tužilaca koji pripadaju istom tužilaštvu. Tužiocima treba da sa zamolnicama za međunarodnu pravnu pomoć u okviru njihove jurisdikcije postupaju sa istom posvećenošću kao kada je u pitanju njihov rad na nacionalnom nivou, a takođe treba da imaju na raspolaganju potrebne instrumente, uključujući obuku, u cilju unaprjeđenja i održavanja istinske i djelotvorne međunarodne pravosudne saradnje.

Odobreno od strane CCPE-a u Rimu 17. decembra 2014.

OBRAZLOŽENJE

Uvod

1. Preporuka Rec(2000)19 Komiteta ministara Savjeta Evrope o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu i dalje, nakon 14 godina, nastavlja da bude značajno dostignuće. U isto vrijeme treba istaći da su od 2000. godine na evropskom nivou naglašavani dalji aspekti aktivnosti državnog tužilaštva i da je postala očigledna potreba za ažuriranjem i objedinjavanjem relevantnih načela.
2. U ovom kontekstu, Konsultativno vijeće evropskih tužilaca (CCPE), koje je osnovano od strane Komiteta ministara 2005. godine, je nastojalo da utvrdi najznačajnije trendove u pogledu statusa, zadataka i aktivnosti državnog tužilaštva. U ovom okviru, Komitet ministara je u januaru 2014. godine¹²⁹, pozvao CCPE da usvoji referentni dokument o evropskim normama i načelima koji se odnose na tužioce. U cilju izvršavanja ovog zadatka, CCPE je uzeo u obzir dokumenta koja su navedena u Prilogu ovog Obrazloženja.
3. Pravne sisteme država članica karakteriše velika raznolikost, naročito u pogledu zadataka i funkcija tužilaca. Međutim, uvijek postoji obaveza poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda propisanih Konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava.
4. Ovaj dokument je namijenjen državnim institucijama i sudskoj, izvršnoj i zakonodavnoj vlasti, kao i praktičarima i istraživačima.

---

¹²⁹ 1189. sjednica zamjenika ministara, 22. januar 2014.

1. Definicija tužioca

5. Državni tužioci (u daljem tekstu: tužioci) su organi koji, u ime društva i u javnom interesu, osiguravaju primjenu zakona u slučajevima kada je za kršenje zakona propisana krivična sankcija, uzimajući u obzir kako prava pojedinca, tako i potrebnu djelotvornost krivično-pravnog sistema¹³⁰. Misija tužilaca takođe može obuhvatati i ovlašćenja izvan krivično-pravnog sistema, u slučaju kada je to propisano nacionalnim pravom¹³¹.

2. Uloga tužilaca

6. U svim predmetima i u svim fazama zakonom propisanog postupka, tužioci doprinose garantovanju vladavine prava i javnog reda pravičnim, nepristrasnim i djelotvornim sprovođenjem pravde¹³².
7. Suštinski je važno osigurati nezavisnost i djelotvornu samostalnost tužilaca i uspostaviti odgovarajuće garancije. Oni su dužni da postupaju pravično, nepristrasno i objektivno. U krivičnim stvarima, tužioci takođe moraju da uzmu u obzir ozbiljne posljedice koje suđenje ima na pojedinca, čak i kada se donese oslobađajuća odluka. Oni treba da nastoje da daju svoj doprinos kako bi pravosudni sistem funkcionisao na cjelishodan i efikasan način u najvećoj mogućoj mjeri i kako bi pomogli sudovima da donesu pravične presude¹³³.
8. Sistem u kojem i tužilac i sudija postupaju u skladu sa najvišim standardima integriteta i nepristrasnosti nudi veći stepen zaštite ljudskih prava od sistema koji se oslanja samo na sudiju¹³⁴.

---

130 Vidjeti Preporuku Rec(2000)19 Komiteta ministara Savjeta Evrope o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, član 1

131 Vidjeti Preporuku Rec(2012)11 Komiteta ministara Savjeta Evrope o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, član 2.

132 Kayasu protiv Turske br. 64119/00 i 76292/01, 13/02/2009, § 91

133 Vidjeti Preporuku Rec(2000)19 Komiteta ministara Savjeta Evrope o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, član 24 i Konferenciju vrhovnih državnih tužilaca Evrope, VI sesija, Evropske smjernice o etici i ponašanju državnih tužilaca – «Smjernice iz Budimpešte» CCPE (2005)05, 31. maj 2005, tačka III. Vidjeti takođe Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Obrazloženje, član 11. Vidjeti takođe Venecijanska komisija, Izvještaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Dio II – Državno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, član 16.

134 Venecijanska komisija, Izvještaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog

2.1 Funkcije u okviru krivičnog postupka

9. Tužiocima igraju suštinsku ulogu u ostvarivanju vladavine prava i pravilnom funkcionisanju krivično-pravnog sistema.
10. Tužiocima odlučuju da li treba pokrenuti ili nastaviti krivično gonjenje, voditi krivično gonjenje pred nezavisnim i nepristrasnim sudom uspostavljenim na osnovu zakona i odlučuju da li treba podnositi žalbe na odluke suda.
11. U određenim krivično-pravnim sistemima, tužiocima takođe imaju druge funkcije poput izrade i sprovođenja nacionalne politike u okviru krivičnog pravosuđa (uz njeno prilagođavanje, po potrebi, regionalnim i lokalnim okolnostima), sprovođenja, usmjeravanja i nadgledanja istrage, osiguranja djelotvorne pomoći oštećenima, odlučivanja o alternativama krivičnom gonjenju ili nadzora nad izvršenjem sudskih odluka¹³⁵.

2.1.1 Načela na kojima se zasniva krivično gonjenje

12. Pravni sistemi nekih država članica propisuju načelo „legaliteta“ kao osnov krivičnog gonjenja. Pravni sistemi drugih država članica propisuju načelo «diskrecionog ovlašćenja» ili „načelo oportuniteta“.
13. U cilju postizanja konzistentnosti i pravičnosti u donošenju odluka u okviru istrage, treba usvojiti i objaviti jasne smjernice, naročito za situacije kada treba odlučiti da se preduzme ili ne preduzme krivično gonjenje¹³⁶. Čak i kada sistem ne predviđa da tužiocima mogu donositi odluke po diskrecionom ovlašćenju, opšte smjernice treba da predstavljaju osnov za odluke koje donose.
14. Tužiocima treba da nastoje da se prije donošenja odluke sprovedu sva ispitivanja i istrage u vezi sa krivičnim gonjenjem i da isto preduzimaju samo kada je predmet zasnovan na dokazima koji su ocijenjeni pouzdanim i dopuštenim. Krivično gonjenje treba sprovoditi na pravičan način i uz ostajanje u granicama onoga na što ukazuju dokazi¹³⁷.

---

sistema: Dio II – Državno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, član 19.

135 Vidjeti Preporuku Rec(2000)19 Komiteta ministara Savjeta Evrope o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, član 3. Vidjeti takođe *Smjernice o ulozi tužilaca usvojene od strane Osmog kongresa Ujedinjenih nacija o prevenciji kriminala i postupanju sa učiniocima*, Havana, Kuba, 27. avgust do 7. septembar 1990, član 11.

136 Vidjeti *Smjernice o ulozi tužilaca usvojene od strane Osmog kongresa Ujedinjenih nacija o prevenciji kriminala i postupanju sa učiniocima*, Havana, Kuba, 27. avgust do 7. septembar 1990, član 17.

137 Konferencija vrhovnih državnih tužilaca Evrope, VI sesija, Evropske smjernice o etici i ponašanju za državne tužioce – „*Smjernice iz Budimpešte*“, CPGE(2005)05, 31. maj 2005, tačka III,

15. Kada je učestvovanje u istrazi krivičnog djela ili nadzor nad radom policije ili drugih istražnih organa u okviru njihove nadležnosti, tužioci bi trebali da to rade na objektivan, nepristrasan i profesionalan način i da nastoje da osiguraju da istražne službe poštuju pravna načela i osnovna ljudska prava¹³⁸.
16. Tužioci treba da uzmu u obzir interese svjedoka i, kada je ovo u njihovoj nadležnosti, da preduzmu mjere u cilju zaštite njihovog života, bezbjednosti i privatnosti, odnosno da osiguraju da takve mjere budu preduzete.
17. Tužioci treba da uzmu u obzir stavove oštećenih kada su njihovi lični interesi pogođeni i da preduzmu ili podstaknu potrebne radnje kako bi oštećeni bili informisani o njihovim pravima i o toku postupka¹³⁹.
18. Tužioci treba da pažljivo razmotre da li da preduzmu krivično gonjenje ili ne, kao i prava oštećenih, svjedoka i osumnjičenih, kao i da licima na koja se odnose njihove odluke omogućće pravo na preispitivanje istih¹⁴⁰.
19. Tužioci treba da poštuju načelo jednakosti oružja između tužilaštva i odbrane, pretpostavku nevinosti, pravo na pravično suđenje, nezavisnost suda, načelo podjele vlasti i obavezujuću snagu pravosnažnih sudskih odluka.
20. Tužilac treba da pred sud iznese sve raspoložive kredibilne dokaze i da optuženog upozna sa svim relevantnim dokazima. Postoje situacije kada treba obustaviti krivično gonjenje¹⁴¹.

Međunarodno udruženje tužilaca, *Standardi profesionalne odgovornosti i izjava o osnovnim dužnostima i pravima tužilaca*, 23. april 1999, tačka 4.2. Preporuka Rec(2000)19 Komiteta ministara Savjeta Evrope o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, član 27.

138 Međunarodno udruženje tužilaca, *Standardi profesionalne odgovornosti i izjava o osnovnim dužnostima i pravima tužilaca*, 23. april 1999, tačka 4.2.

139 Vidjeti Preporuku Rec(2000)19 Komiteta ministara Savjeta Evrope o *ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu*, 6. oktobar 2000, članovi 32 i 33. Vidjeti takođe: Međunarodno udruženje tužilaca, *Standardi profesionalne odgovornosti i izjava o osnovnim dužnostima i pravima tužilaca*, 23. april 1999, tačka 4.3; Konferencija vrhovnih državnih tužilaca Evrope, VI sesija, Evropske smjernice o etici i ponašanju za državne tužioce – „*Smjernice iz Budimpešte*“, CPGE(2005)05, 31. maj 2005, tačka III; *Smjernice o ulozi tužilaca usvojene od strane Osmog kongresa Ujedinjenih nacija o prevenciji kriminala i postupanju sa učiniocima*, Havana, Kuba, 27. avgust do 7. septembar 1990, § 13; Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Obrazloženje, član 12.

140 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Obrazloženje, Članovi 53 i 54. Vidjeti takođe: Međunarodno udruženje tužilaca, *Standardi profesionalne odgovornosti i izjava o osnovnim dužnostima i pravima tužilaca*, 23. april 1999, tačka 2.1. Preporuka Rec(2000)19 Komiteta ministara Savjeta Evrope o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, član 34.

141 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Obrazloženje, član 55. Vidjeti takođe 16. Venecijanska komisija, Izvještaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog

21. Tužiocima treba da odbiju korišćenje dokaza za koje razumno vjeruju da su pribavljeni pribjegavanjem protivpravnim metodama, naročito kada isti predstavljaju teško kršenje ljudskih prava. Oni treba da nastoje da osiguraju da se prema licima koja su odgovorna za korišćenje takvih metoda ili za druga kršenja zakona primijene odgovarajuće sankcije¹⁴². U nekim sistemima, kršenje ljudskih prava je dovoljan razlog za odbijanje dokaza, pri čemu takvo kršenje ne mora da bude teške prirode.

2.2 Funkcije izvan krivičnog postupka

22. U velikom broju država, tužiocima imaju nadležnosti izvan krivično-pravnog sistema (inter alia: građansko, radno, upravno i izborno pravo, zaštita životne sredine, socijalna prava i prava ranjivih grupa, poput maloljetnih lica, lica sa invaliditetom i lica sa veoma malim primanjima¹⁴³).

23. Kada takve nadležnosti postoje, misija tužilaca treba da bude zastupanje opšteg ili ličnog interesa, zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda i osiguranje poštovanja vladavine prava¹⁴⁴. Oni takođe treba da odlučno poštuju demokratska načela i vrijednosti Savjeta Evrope.

24. Ove nadležnosti treba vršiti na način:

- na koji se poštuje djelotvorna podjela državne vlasti;
- na koji se poštuje nezavisnost sudova i njihova uloga u zaštiti ljudskih prava, jednakost stranaka, jednakost oružja i zabrana diskriminacije;
- koji je uređen zakonom detaljno koliko je to moguće, strogo ograničen, jasno definisan i poštuje jasne objavljene smjernice u cilju izbjegavanja dvosmislenosti¹⁴⁵;
- na koji se osigurava da ne postoji neprimjereno spoljno miješanje u aktiv-

---

sistema: Dio II – Državno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, član 15.

142 Međunarodno udruženje tužilaca, Standardi profesionalne odgovornosti i izjava o osnovnim dužnostima i pravima tužilaca, 23. april 1999, tačka 4.3.

143 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 3(2008), o ulozi državnog tužilaštva izvan krivično-pravnog sistema, 21. oktobar 2008, §§ 16 i 19. Vidjeti takođe: Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Obrazloženje, § 64. Vidjeti takođe Korolev protiv Rusije (br. 2), br. 5447/03, 4/10/2010, §§ 33-34; Batsanina protiv Rusije, br.3932/02, 14/09/2009, § 27; Menchinskaya protiv Rusije, br.42454/02, 15/04/2009, § 35.

144 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka CM/Rec(2012)11 o ulozi državnog tužilaštva izvan krivično-pravnog sistema, 19. septembar 2012, § 2.

145 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka CM/Rec(2012)11 o ulozi državnog tužilaštva izvan krivično-pravnog sistema, 19. septembar 2012, §§ 3 i 11, i Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka CM/Rec(2012)11 o ulozi državnog tužilaštva izvan krivično-pravnog sistema, 19. septembar 2012, § 9.

nosti državnog tužilaštva;

- na koji se poštuje pravo svakog fizičkog i pravnog lica da pokrene postupak ili postupka kao okrivljeni u cilju odbrane svojih interesa pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, čak i u predmetima u kojima državni tužilac jeste ili namjerava da bude stranka¹⁴⁶;
- na koji se ne krši načelo obavezujuće snage pravosnažnih sudskih odluka (res iudicata), uz određene izuzetke ustanovljene u skladu sa međunarodnim obavezama, uključujući sudsku praksu Suda;
- na koji se osigurava da je sposobnost lica ili ustanova koji su uključeni u predmet da traže preispitivanje radnji tužilaca jasno propisana;
- na koji se osigurava da je obezbijeđeno pravo lica ili institucija, koji su uključeni ili imaju pravni interes u građansko-pravnim predmetima, da pobijaju mjere ili nepostupanje tužioca.

25. Sve radnje tužilaca koje su od uticaja na ljudska prava i slobode treba da ostanu pod kontrolom nadležnih sudova¹⁴⁷.

26. Kada tužioci imaju ovlašćenje da pobijaju odluke suda ili organa državne uprave, oni to moraju činiti kroz podnošenje žalbi ili kroz preispitivanje odluka. U privatnoj parnici između stranaka, kada se javni interes mora braniti ili ustanoviti pred sudom, zadnju riječ ima sud¹⁴⁸.

27. Tužilac koji postupa pred sudom izvan krivično-pravne oblasti, treba posebno, u skladu sa unutrašnjim pravom:

- da ima jednaka prava i obaveze kao druge stranke u postupku;
- da ne uskraćuje dokaze koji su relevantni za predmet spora;
- da ne učestvuje u vijećanju suda, niti da ostavlja utisak da to radi;
- kada imaju pravo žalbe na sudsku odluku, tužioci treba da imaju jednaka prava kao i druge stranke i nikad ne smiju da predstavljati zamjenu njihovog prava na žalbu;
- da vrši svoja ovlašćenja nezavisno, transparentno i uz puno poštovanje vladavine prava;
- da interveniše protiv pravnih lica u slučaju kada postoji razuman i objektivni osnov da vjeruje da dato pravno lice krši svoje zakonske obaveze, uključujući obaveze koje proističu iz primjene međunarodnih ugovora o

---

146 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka CM/Rec(2012)11 o ulozi državnog tužilaštva izvan krivično-pravnog sistema, 19. septembar 2012, § 10.

147 Venecijanska komisija, *Izvještaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Dio II – Državno tužilaštvo*, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, § 73.

148 Venecijanska komisija, *Izvještaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Dio II – Državno tužilaštvo*, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, § 77.

ljudskim pravima. Relevantne odluke donesene od strane tužilaca izvan krivično-pravnog sistema treba uvijek da budu praćene obrazloženjem u koje lica ili institucije uključene u predmet mogu da imaju uvid.

2.3 Alternative krivičnom gonjenju i kaznama

28. Tužiocima treba da uzmu u obzir, kada je to primjereno i u skladu sa zakonom, primjenu alternativa krivičnom gonjenju¹⁴⁹. Kada primjenjuju ove alternative, oni treba da ukažu puno poštovanje pravima i legitimnim interesima osumnjičenih i oštećenih i da ponude mogućnost posredovanja i pomirenja između učinioca i oštećenog¹⁵⁰. Posebno u obzir treba uzeti prirodu i težinu protivpravnog djela, zaštitu društva, karakter i prethodni život učinioca.
29. U cilju promovisanja pravičnog, konzistentnog i efikasnog postupanja tužilaca, relevantni državni organi se podstiču da objave jasna pravila, opšte smjernice i kriterijume za djelotvorno i pravično sprovođenje krivične politike u vezi sa alternativama krivičnom gonjenju.
30. Alternativne mjere nikada ne treba koristiti radi zaobilaženja pravila pravičnog suđenja izricanjem mjera licu koje je nevino ili koje ne bi moglo biti osuđeno usljed procesnih prepreka poput zastarjelosti krivičnog gonjenja, odnosno kada postoji sumnja u pogledu odgovornosti identifikovanog učinioca ili obima štete nastale izvršenjem krivičnog djela.
31. Imajući u vidu mogući štetni uticaj krivičnog i drugog postupka na budući razvoj maloljetnika, tužiocima treba da, u najvećoj mogućoj mjeri i u skladu sa zakonom, traže alternative krivičnom gonjenju maloljetnih učinilaca kada te alternative predstavljaju odgovarajući pravosudni odgovor na protivpravno djelo, uzimajući u obzir interese oštećenih i opšte javnosti i postupajući u skladu sa ciljevima maloljetničkog pravosuđa¹⁵¹.
32. Tužiocima treba da ulože svoje najbolje napore da krivično gone maloljetnike samo kada je to strogo neophodno¹⁵².

---

149 Vidjeti Mišljenje br. 2(2008) CCPE-a. Vidjeti takođe Natsvlshvili i Togonidze protiv Gruzije, br.9043/05, 29/04/2014, §§ 90-91.

150 Vidjeti *Smjernice o ulozi tužilaca usvojene od strane Osmog kongresa Ujedinjenih nacija o prevenciji kriminala i postupanju sa učiniocima*, Havana, Kuba, 27. avgust do 7. septembar 1990, član 18.

151 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 5 o državnom tužilaštvu i maloljetničkom pravosuđu, Jerevanska deklaracija, CCPE (2010)1, 20. octobar 2010, § 26.

152 Vidjeti *Smjernice o ulozi tužilaca usvojene od strane Osmog kongresa Ujedinjenih nacija o prevenciji kriminala i postupanju sa učiniocima*, Havana, Kuba, 27. avgust do 7. septembar 1990, § 19.

3. Status tužilaca i garancije koje su im obezbijeđene u obavljanju njihovih funkcija

3.1 Samostalnost tužilaca

33. Samostalnost tužilaca – koja je od suštinskog značaja za vladavinu prava – mora biti zajemčena zakonom, na najvišem mogućem nivou, slično kao kod sudija. U zemljama u kojima je državno tužilaštvo nezavisno od vlade, države moraju preduzeti djelotvorne mjere kako bi garantovale da priroda i obim ove nezavisnosti budu ustanovljeni zakonom¹⁵³. U zemljama u kojima je državno tužilaštvo dio vlade ili joj je podređeno, odnosno ima drugačiji status od onog koji je naprijed opisan, država mora da osigura da priroda i obim ovlašćenja vlade u odnosu na državno tužilaštvo takođe budu propisani zakonom i da vlada vrši svoja ovlašćenja na transparentan način i u skladu sa međunarodnim ugovorima, nacionalnim zakonodavstvom i opštim pravnim načelima¹⁵⁴.
34. Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: Sud) je smatrao neophodnim da naglasi da „u demokratskom društvu ni sudovi ni istražni organi ne smiju biti podvrgnuti političkom pritisku“¹⁵⁵. Iz ovoga slijedi da tužioci treba da budu samostalni u donošenju odluka i da prilikom saradnje sa drugim institucijama treba da obavljaju svoje dužnosti bez spoljnjeg pritiska ili miješanja izvršne vlasti ili skupštine, uz poštovanje načela podjele vlasti i odgovornosti¹⁵⁶. Sud se takođe pozvao na pitanje nezavisnosti tužilaca u kontekstu „opštih garancija, poput garancija koje osiguravaju funkcionalnu nezavisnost tužilaca od njihove hijerarhije i sudske kontrole akata državnog tužilaštva“¹⁵⁷.
35. Samostalnost tužilaca nije prerogativ ili privilegija koja je data u interesu tužilaca, već predstavlja garanciju interesa pravične, nepristrane i djelotvorne pravde kojom se štiti i javni interes i privatni interesi datih lica.
36. Države moraju osigurati da su tužioci u mogućnosti da obvljaju svoje funkcije bez zastrašivanja, smetnji, uzmiravanja, neprimjerenog uticaja ili neopravda-

153 Vidjeti Preporuku Rec(2000)19 Komiteta ministara Savjeta Evrope Evrope o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 14.

154 Vidjeti Preporuku Rec(2000)19 Komiteta ministara Savjeta Evrope Evrope o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 13, tačke a & b. Za dalje garancije, vidjeti takođe tačke c do f.

155 Guja protiv Moldavije (Veliko vijeće), br.14277/04, § 86.

156 Kolevi protiv Bugarske, br.1108/02, 05/02/2010, §§ 148-149; Vasilescu protiv Rumunije, br.53/1997/837/1043, 22/05/1998, §§ 40-41; Pantea protiv Rumunije, br.33343/96, 03/09/2003, § 238; Moulin protiv Francuske, br.37104/06, 23/02/2011, § 57.

157 Kolevi protiv Bugarske, br.1108/02, 05/02/2010, § 142.

nog izlaganja građanskoj, krivičnoj ili drugoj odgovornosti¹⁵⁸.

37. Tužioci, u svakom slučaju, moraju biti u mogućnosti da krivično gone, bez opstrukcija, javne funkcionere za krivična djela koja su izvršili, naročito ako je u pitanju korupcija, nezakonito korišćenje ovlašćenja i teška kršenja ljudskih prava¹⁵⁹.
38. Tužioci moraju biti nezavisni ne samo od izvršnih i zakonodavnih vlasti, već takođe i od drugih aktera i institucija, uključujući one iz oblasti privrede, finansija i medija.
39. Tužioci su takođe nezavisni u pogledu njihove saradnje sa organima za sprovođenje zakona, sudovima i drugim organima.

3.2 Hijerarhija

40. Hijerarhijska struktura je uobičajeni aspekt većine državnih tužilaštava, uzimajući u obzir prirodu zadataka koje obavljaju. Odnosi između različitih nivoa hijerarhije moraju biti zasnovani na jasnim, nedvosmislenim i dobro izbalansiranim propisima, a takođe mora biti obezbijeđen adekvatan sistem provjera i kontrole.
41. U državi koja počiva na vladavini prava, kada državno tužilaštvo ima hijerarhijsku strukturu, djelotvornost krivičnog gonjenja je, kada su u pitanju državni tužioci, snažno povezana sa transparentnim linijama autoriteta i odgovornosti.
42. Suštinski je važno uspostaviti odgovarajuće garancije protiv miješanja u aktivnosti tužilaca. Nemiješanje znači da je osigurano da aktivnosti tužilaštva, naročito u toku sudskog postupka, budu oslobođene od spoljnjeg pritiska, kao i od neprikladnih ili protivpravnih pritisaka u okviru samog tužilačkog sistema¹⁶⁰. U hijerarhijskom sistemu, nadređeni državni tužilac mora biti u mogućnosti da vrši odgovarajuću kontrolu nad odlukama tužilaštva, uz poštovanje garancija prava pojedaćnih tužilaca.

---

158 Vidjeti Smjernice o ulozi tužilaca usvojene od strane Osmog kongresa Ujedinjenih nacija o prevenciji kriminala i postupanju sa učiniocima, Havana, Kuba, 27. avgust do 7. septembar 1990, § 4.

159 Vidjeti Preporuku Rec(2000)19 Komiteta ministara Savjeta Evrope o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 16.

160 Venecijanska komisija, Izvještaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Dio II – Državno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, §§ 31 i 32.

3.2.1 Dodjela i preraspodjela predmeta

43. Kada su u pitanju organizacija i interno funkcionisanje državnog tužilaštva, naročito dodjela i preraspodjela predmeta, one treba da zadovoljavaju zahtjeve nepristrasnosti u pogledu strukture, odgovornosti i nadležnosti za donošenje odluka državnog tužilaštva.
44. Dodjela i preraspodjela predmeta treba da budu zasnovane na transparentnim propisima koji su usklađeni sa hijerarhijskom i nehijerarhijskom strukturom državnog tužilaštva.

3.2.2 Instrukcije

45. Opšte odluke o sprovođenju krivične politike treba da budu transparentne u cilju osiguranja pravičnog, konzistentnog i efikasnog postupanja državnih tužilaca.
46. Instrukcije opšte prirode moraju biti u pisanoj formi i, uvijek kad je to moguće, moraju biti objavljene ili na drugi način učinjene transparentnim. Ove instrukcije moraju strogo poštovati pravičnost i jednakost¹⁶¹.
47. Instrukcije od strane izvršne vlasti ili od strane nadređenih nivoa hijerarhije su neprihvatljive u nekim pravnim sistemima. Iako postoji opšta tendencija sve većeg stepena nezavisnosti u tužilačkom sistemu, koju CCPE podržava, ne postoje zajednički standardi u ovom pogledu. Kada zakonodavstvo ipak dozvoljava ove instrukcije, one bi trebale biti u pisanoj formi, ograničene i uređene zakonom.
48. Javni funkcioner koji vjeruje da se od njega traži da postupa na način koji je protivpravan, neprimjeren ili neetički, treba da reaguje u skladu sa zakonom¹⁶².
49. Tužilac ima pravo da traži da instrukcije koje su mu upućene budu date u pisanom obliku. Kada vjeruje da je određena instrukcija ili protivpravna ili suprotna njegovoj savjesti, treba da postoji adekvatna interna procedura koja može dovesti do njegove eventualne zamjene¹⁶³.

---

161 Vidjeti Preporuku Rec(2000)19 Komiteta ministara Savjeta Evrope o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, Explanatory Memorandum (§ 13).

162 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka br. R(2000)10 o kodeksima ponašanja za državne službenike, 11. maj 2000, § 12, tačka 1.

163 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka Rec(2000)19 o ulozi državnog tužilaštva u

50. Treba da postoji razumijevanje da su ove garancije ustanovljene u interesu i pojedinačnih tužilaca i javnosti¹⁶⁴.

3.3 Imenovanje i karijera

3.3.1 Opšta načela

51. Države članice treba da preduzmu mjere da osiguraju:

- a. da se imenovanje, napredovanje i premještaj tužilaca sprovode u skladu sa pravičnim i nepristrasnim procedurama, uz isključivanje diskriminacije po osnovu pola, rase, boje kože, jezika, vjeroispovijesti, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili socijalnog porijekla, povezanosti sa nacionalnom manjinom ili drugog statusa;
- b. da karijera tužilaca, njihova profesionalna evaluacija, njihovo napredovanje i njihova mobilnost budu zasnovani na transparentnim i objektivnim kriterijumima, poput kompetentnosti i iskustva; tijela za imenovanje treba da budu izabrana na osnovu kompetentnosti i vještina i treba da vrše svoje dužnosti nepristrasno i na osnovu objektivnih kriterijuma;
- c. da mobilnost tužilaca takođe bude zasnovana na potrebama službe¹⁶⁵.

52. Imenovanje i razrješenje tužilaca treba da budu uređeni zakonom na najvišem mogućem nivou i putem jasnih i unaprijed poznatih pravila i procedura.

53. Bliskost i komplementarna priroda misija sudija i tužilaca stvaraju slične zahtjeve i garancije u pogledu njihovog statusa i uslova službe, a koji se odnose na zapošljavanje, obuku, razvoj karijere, zarade, disciplinsku odgovornost i premještaj (koji se mora sprovoditi samo u skladu sa zakonom ili uz njihovu saglasnost)¹⁶⁶. Iz ovih razloga, potrebno je osigurati odgovarajuće trajanje službe i mehanizme za napredovanje, disciplinsku odgovornost i razrješenje¹⁶⁷.

54. Težnja ka osiguranju nepristrasnosti, koja u jednom ili drugom obliku mora da bude osnova zapošljavanja i karijernih izgleda državnih tužilaca, može dovesti do uspostavljanja kompetitivnog sistema ulaska u profesiju i osnivanja

---

krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 10.

164 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka Rec(2000)19 o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, Explanatory Memorandum (§ 10).

165 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka Rec(2000)19 o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 5, tačke a, b i c.

166 Vidjeti: Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordoa, Obrazloženje, § 37.

167 Vidjeti: Venecijanska komisija, Izvještaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Dio II – Državno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, § 18.

Visokih savjeta ili za cijelo pravosuđe ili samo za tužioce¹⁶⁸.

55. Način na koji se imenuje i razrješava Vrhovni državni tužilac igra značajnu ulogu u sistemu garantovanja pravilnog funkcionisanja državnog tužilaštva¹⁶⁹.
56. Ukoliko vlade imaju određeni nivo kontrole nad imenovanjem Vrhovnog državnog tužioca, važno je da metod izbora bude takav da se zadobije povjerenje i poštovanje javnosti i pripadnika sudskog i tužilačkog sistema i pravne profesije. Vrhovni državni tužilac treba da bude imenovan ili na adekvatno dug period ili na neodređeno vrijeme kako bi se osigurala stabilnost njegovog mandata i osiguralo da političke promjene budu bez uticaja¹⁷⁰.

3.3.2 Obuka

57. Najviši nivo profesionalnih vještina i integriteta je preduslov djelotvornog državnog tužilaštva i javnog povjerenja u tužilaštvo. Tužiocima stoga treba da dobiju odgovarajuće obrazovanje i obuku u cilju njihove specijalizacije¹⁷¹.
58. Različiti evropski pravni sistemi obezbjeđuju sudijama i tužiocima obuku u skladu sa različitim modelima, pri čemu se obuka povjerava specijalizovanim tijelima. U svim slučajevima, važno je osigurati samostalan karakter ustanove koja je zadužena za organizovanje ove obuke, obzirom da samostalnost predstavlja garanciju kulturnog pluralizma i nezavisnosti¹⁷².
59. Obuku treba organizovati na nepristrasnoj osnovi i treba je redovno i objektivno ocjenjivati u pogledu njene djelotvornosti. Ukoliko je to primjereno, zajednička obuka sudija, tužilaca i advokata o temama koje su svima od interesa može doprinijeti unaprjeđenju kvaliteta pravde¹⁷³.
60. Obuka takođe treba da uključi i administrativno osoblje i službenike, kao i službenike za sprovođenje zakona.

168 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka Rec(2000)19 o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 5, tačke a, b i c.

169 Venecijanska komisija, Izvještaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Dio II – Državno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, § 34-35.

170 Venecijanska komisija, Izvještaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Dio II – Državno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, § 37. Savjet za ljudska prava, Izvještaj Specijalnog izvjestioca za nezavisnost sudija i advokata, Gabriela Knaul A/HRC/20/19, 7. jun 2012, § 65.

171 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordoa, Obrazloženje, § 43.

172 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordoa, Obrazloženje, § 46.

173 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordoa, § 10.

61. Obuka, uključujući i menadžment obuku¹⁷⁴, je pravo, ali ujedno i dužnost tužilaca, kako prije preuzimanja njihovih dužnosti, tako i na kontinuiranoj osnovi.
62. Tužiocima treba da imaju mogućnost odgovarajuće specijalizovne obuke kako bi adekvatno vršili svoje dužnosti, kako u okviru krivično-pravnog sistema¹⁷⁵, tako i izvan njega, uključujući i obuku koja se odnosi na upravljanje finansijskim resursima¹⁷⁶ i obuku u oblasti komunikacije¹⁷⁷.
63. Države stoga treba da preduzmu djelotvorne mjere kako bi osigurale da tužiocima imaju odgovarajuće obrazovanje i obuku, kako prije, tako i nakon imenovanja. Naročito, tužiocima treba da budu poznati sa:
- načelima i etičkim dužnostima njihove funkcije;
  - ustavnim i drugim pravnim zaštitama lica koja su uključena u pravne postupke;
  - ljudskim pravima i slobodama propisanim Konvencijom o zaštiti ljudskih prava i sloboda (posebno članovi 5 i 6) i sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava;
  - načelima i praksama organizacije rada, upravljanja i ljudskih resursa;
  - mehanizmima i materijalima koji doprinose efikasnosti i konzistentnosti njihovih aktivnosti¹⁷⁸.
64. Novi izazovi, kao i sve veća složenost određenih oblika kriminaliteta nastaju usljed brzog razvoja novih tehnologija, globalizacije i širenja međunarodne trgovine i protoka podataka. Posebna obuka koja omogućava tužiocima da se suoče sa prijetnjama koje predstavljaju naprijed pomenute pojave je takođe potrebna¹⁷⁹.

---

174 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordoa, § 10.

175 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka CM/Rec(2012)11 o ulozi državnog tužilaštva izvan krivično-pravnog sistema, 19. septembar 2012, § 8.

176 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordoa, § 10 i Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 7(2012) o upravljanju sredstvima za potrebe državnih tužilaštava, 11. decembar 2012, § 17.

177 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 8(2013) o odnosima između tužilaca i medija, 9. oktobar 2013, Preporuka VII.

178 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka Rec(2000)19 Evrope o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 7.

179 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 7(2012) o upravljanju sredstvima za potrebe državnih tužilaštava, 11. decembar 2012, § 19.

3.3.3 Ocjenjivanje stručnih vještina

65. Ocjenjivanje rada tužilaca treba sprovoditi u redovnim intervalima, na razuman način i na osnovu adekvatnih, objektivnih i propisanih kriterijuma i u okviru odgovarajuće i pravične procedure.
66. Tužioci treba da imaju pristup rezultatima njihovog ocjenjivanja i pravo da iznesu svoja zapažanja, kao i pravo da pobijaju rezultate, kada je to primjereno.
67. Napredovanje tužilaca mora biti zasnovano na objektivnim faktorima, naročito profesionalnim kvalifikacijama, sposobnostima, integritetu i iskustvu i o njemu se mora odlučivati u skladu sa pravičnim i nepistrasnim procedurama¹⁸⁰.

3.3.4 Premještaj i mobilnost

68. Premještaj tužioca u drugo tužilaštvo bez njegove saglasnosti može biti sredstvo neprimjerenog uticaja na njegov rad.
69. Prilikom uvođenja premještaja ili upućivanja bez saglasnosti tužioca, bilo da se radi o internim ili eksternim premještajima ili upućivanjima, potencijalni rizici se moraju izbalansirati zakonom propisanim garancijama (na primjer, premještaj koji predstavlja prikriveni disciplinski postupak).
70. Mogućnost premještaja tužioca bez njegove saglasnosti mora biti zasnovana na zakonu i ograničena na izuzetne okolnosti, kakve su izražene potrebe službe (ujednačavanje obima posla itd.) ili disciplinski postupci naročite težine, ali mora takođe uzeti u obzir stavove, aspiracije i specijalizacije tužioca i njegovu porodičnu situaciju¹⁸¹.
71. Treba da postoji mogućnost žalbe nezavisnom tijelu.

3.3.5 Razrješenje

72. Obzirom na njihovu važnu ulogu i funkciju, razrješenje tužilaca treba da bude podložno strogim zahtjevima, koji ne bi smjeli da podrivaju nezavisno i nepristrasno obavljanje njihovih aktivnosti¹⁸². Sve garancije disciplinskog postupka treba da budu primjenljive.

---

180 Vidjeti Smjernice o ulozi tužilaca usvojene od strane Osmog kongresa Ujedinjenih nacija o prevenciji kriminala i postupanju sa učiniocima, Havana, Kuba, 27. avgust do 7. septembar 1990, § 7.

181 Savjet za ljudska prava, Izvještaj Specijalnog izvjestioca za nezavisnost sudija i advokata, Gabriela Knaul A/HRC/20/19, 7. jun 2012, §§ 68 i 69.

182 Savjet za ljudska prava, Izvještaj Specijalnog izvjestioca za nezavisnost sudija i advokata, Gabriela Knaul A/HRC/20/19, 7. jun 2012, § 70.

73. Samostalnost tužilaca je njihova zaštita od proizvoljnih ili politički motiviranih razrješenja. Ovo je naročito relevantno u odnosu na Vrhovne državne tužioce i zakon treba da jasno definiše uslove za njihovo prijevremeno razrješenje¹⁸³.

3.4 Uslovi rada

3.4.1 Opšta načela

74. Tužioci treba da imaju na raspolaganju potrebne i odgovarajuće resurse za sprovođenje njihove misije, koja je od suštinskog značaja za vladavinu prava¹⁸⁴.

75. Države treba da preduzmu mjere kako bi osigurale da tužioci imaju razumne uslove rada, poput zarade, stalnosti funkcije i penzije koji su u skladu sa njihovom ključnom ulogom, kao i odgovarajućih godina starosti za odlazak u penziju¹⁸⁵.

76. Uslovi rada treba da odražavaju značaj i dostojanstvo funkcije i poštovanje koje je sa njom povezano¹⁸⁶. Odgovarajuća zarada tužilaca takođe implicira priznavanje njihove važne funkcije i uloge i može smanjiti rizik od korupcije¹⁸⁷. Bonusi, kada postoje, moraju biti zasnovani na kriterijumima koji su u potpunosti objektivni i transparentni.

3.4.2 Nespojivost i sukob interesa

77. Tužioci treba da u svakom trenutku poštuju najviše etičke i profesionalne standarde. Naročito, oni ne treba da postupaju u predmetima u kojima njihovi lični interesi ili njihovi odnosi sa licima koja imaju interes u predmetu mogu ugroziti njihovu punu nepristrasnost¹⁸⁸. Tužioci ne treba da se upuštaju

---

183 Venecijanska komisija, Izvještaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Dio II – Državno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, § 40.

184 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 7(2012) o upravljanju sredstvima za potrebe državnih tužilaštava; Vidjeti takođe Mišljenje br. 5(2010) o državnom tužilaštvu i maloljetničkom pravosuđu, Jerevanska deklaracija, CCPE (2010)1, 20. octobar 2010, § 19.

185 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka Rec (2000)19 Evrope o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 5d.

186 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka Rec (2000)19 Evrope o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 5, tačka d.

187 Venecijanska komisija, Izvještaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Dio II – Državno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, §69. Takođe vidjeti: Savjet za ljudska prava, Izvještaj Specijalnog izvjestioca za nezavisnost sudija i advokata, Gabriela Knaul A/HRC/20/19, 7. jun 2012, § 71.

188 Konferencija vrhovnih državnih tužilaca Evrope, VI sesija, Evropske smjernice o etici i ponašanju

u bilo koju aktivnost ili pravni posao ili da stiču bilo koji položaj ili funkciju, bilo plaćene ili neplaćene, koji su nespojivi sa obavljanjem tužilačke funkcije ili ih odvlačaju od pravilnog vršenja njihovih dužnosti¹⁸⁹.

78. Države treba da garantuju da jedno lice ne može u isto vrijeme obavljati dužnosti tužioca i sudije. Međutim, države mogu da preuzmu mjere kako bi omogućile da isto lice može sukcesivno obavljati funkcije tužioca i sudije i obratno. Ovakve promjene funkcija su moguće samo na izričit zahtjev datog lica i uz poštovanje uspostavljenih garancija¹⁹⁰.
79. Svako pripisivanje sudskih funkcija tužiocima treba da bude ograničeno na predmete koji uključuju, naročito, lakše sankcije, ne treba da se vrši zajedno sa ovlašćenjem sprovođenja krivičnog gonjenja u istom predmetu i ne smije da utiče na pravo okrivljenih da odluku u takvim predmetima donese nezavisan i nepristrasan organ koji vrši sudske funkcije¹⁹¹.
80. Tužioci treba da se u svakom trenutku ponašaju na profesionalan način i da nastoje da budu nezavisni i nepristrasni i da ih drugi smatraju takvima¹⁹².
81. Tužioci treba da se uzdržavaju od političkih aktivnosti koje nisu spojive sa načelom nepristrasnosti.
82. Tužioci treba da koriste svoju slobodu izražavanja i udruživanja na način koji je kompatibilan sa njihovom funkcijom i koji ne utiče, odnosno ne ostavlja utisak da utiče, na nezavisnost i nepristrasnost pravosuđa i tužilaca. Iako su slobodni da učestvuju u javnoj raspravi o pitanjima koja se odnose na pravne teme, pravosuđe ili sprovođenje pravde, oni ne smiju komentarisati predmete koji su u toku i moraju izbjegavati izražavanje mišljenja koja mogu ugroziti ugled i integritet suda¹⁹³.
83. U skladu sa zakonom, u određenom odgovarajućem periodu, tužilac ne smije da postupa za bilo koje lice ili tijelo u pogledu bilo kojeg pitanja u kojem je postupao ili imao savjetodavnu ulogu u odnosu na određenu javnu službu, a

---

državnih tužilaca – „Smjernice iz Budimpešte“, CPGE (2005)05, 31. maj 2005, tačka II.

189 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka Rec(2000)10 o kodeksima ponašanja za državne službenike, 11. maj 2000, § 15, tačke 1, 2, 3.

190 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka Rec(2000)19 o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, §§ 17 and 18.

191 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordoa, § 7.

192 Savjet za ljudska prava, Izvještaj Specijalnog izvjestioca za nezavisnost sudija i advokata, Gabriela Knaut A/HRC/20/19, 7. jun 2012, § 81.

193 Preuzeto iz Kodeksa pravosudne etike Međunarodnog krivičnog suda.

koje postupanje bi moglo da dovede do posebne koristi za to lice ili tijelo¹⁹⁴.

84. Tužilac, kao i sudija, ne smije da postupa u pitanjima u kojima ima lični interes i može biti povdrgnut određenim ograničenjima koja imaju za cilj zaštitu njegove nezavisnosti i integriteta¹⁹⁵.

3.5. Garancije u postupku

85. Standardi i načela ljudskih prava propisuju da su tužioci imaju odgovornost u vršenju svojih dužnosti i da se protiv njih može voditi disciplinski postupak¹⁹⁶.
86. U demokratskom sistemu zasnovanom na vladavini prava, oslobodajuća presuda ne treba da vodi disciplinskom postupku protiv tužioca koji je bio zadužen za predmet.
87. Države treba da preduzmu mjere kako bi osigurale da disciplinski postupak protiv tužilaca bude zasnovan na zakonu i da garantuje pravično i objektivno ispitivanje i odluku koja je podložna nezavisnom i nepristrasnom preispitivanju¹⁹⁷.
88. Tužioci ne treba da imaju opšti imunitet koji bi ih štitio od krivičnog gonjenja za krivična djela koja su izvršili i za koja treba da odgovaraju pred sudom, obzirom da ovo može voditi gubitku povjerenja javnosti ili čak korupciji¹⁹⁸. Države mogu uspostaviti posebne procedure za privođenje tužilaca pravdi kao garanciju njihove nezavisnosti i nepristrasnosti.
89. U skladu sa opštim standardima, tužiocima može biti potrebna zaštita od građansko-pravnih tužbi za radnje izvršene u dobroj vjeri u obavljanju njihovih dužnosti.

---

194 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka n° R (2000)10 o kodeksima ponašanja za državne službenike, 11. maj 2000, član 26 tačka 3.

195 Venecijanska komisija, Izvještaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Dio II – Državno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, §§ 17 i 62.

196 Savjet za ljudska prava, Preliminarni izvještaj Specijalnog izvjestioca za nezavisnost sudija i advokata A/65/274, 10. avgust 2010, § 60.

197 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka Rec(2000)19 Evrope o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 5 tačka e. Vidjeti takođe Smjernice o ulozi tužilaca usvojene od strane Osmog kongresa Ujedinjenih nacija o prevenciji kriminala i postupanju sa učiniocima, Havana, Kuba, 27. avgust do 7. septembar 1990, § 22.

198 Venecijanska komisija, Izvještaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Dio II – Državno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, § 61.

3.6 Zaštita tužilaca, njihovih porodica itd.

90. Države treba da preduzmu mjere kako bi osigurale da tužioci, i kada je to potrebno, njihove porodice dobiju zaštitu države kada je, kao posljedica vršenja njihovih funkcija, ugrožena njihova lična bezbjednost¹⁹⁹.
91. Kada su tužioci ili njihove porodice izloženi nasilju ili prijetnjama nasiljem ili bilo kom obliku zastrašivanja, prinude ili neprimjerenog neopravdanog praćenja, treba sprovesti temeljnu istragu takvih incidenata i preduzeti korake kako bi se spriječilo njihovo ponavljanje u budućnosti; kada je potrebno, tužioci i njihove porodice treba da dobiju potrebno savjetovanje ili psihološku podršku²⁰⁰.

4. Dužnosti i prava tužilaca

4.1 Dužnosti koje se odnose na ponašanje tužilaca

4.1.1 Osnovna dužnost nepristrasnosti, objektivnosti i pravičnosti

92. Tužioci treba da obavljaju svoje funkcije nepristrasno i da postupaju sa objektivnošću. Takođe treba da ljude tretiraju kao jednake pred zakonom i ne smiju nikoga da favorizuju ili diskriminišu.
93. Tužioci su svjesni opasnosti korupcije i ne traže, ne prihvataju niti primaju koristi ili bilo kakve prednosti u vršenju svojih funkcija. Svojom nepristrasnošću tužioci moraju osigurati povjerenje javnosti u državno tužilaštvo. Tužioci izbjegavaju sekundarna zanimanja i druge zadatke u kojima njihova nepristrasnost može biti ugrožena. Oni identifikuju situacije koje predstavljaju sukob interesa i, ukoliko je potrebno, povlače se iz postupanja u datom zadatku.

4.1.2 Odgovornost tužilaca

94. Tužioci rade na osnovu javne odgovornosti. Njihove odluke se zasnivaju na zakonu i drugim propisima i ostaju u okvirima njihovog diskrecionog ovlašćenja. Narочito, tužioci treba da poštuju i osiguraju zaštitu ljudskih prava.
95. Tužioci postupaju na transparentan način, osim ako zakonodavstvo ograničava njihovo postupanje ili objavljivanje akata koja su izradili. Oni posebno

---

199 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka Rec (2000)19 Evrope o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 5, tačka g.

200 Human Rights Council, Savjet za ljudska prava, Izvještaj Specijalnog izvjestioca za nezavisnost sudija i advokata, Gabriela Knaut A/HRC/20/19, 7. jun 2012, §§ 76 à 78 i 118.

treba da paze da njihove odluke budu na razumljiv način izložene strankama, kao i kada komuniciraju s javnošću i medijima.

96. Profesionalna znanja i vještine tužilaca, naročito u pogledu upravljanja, komunikacije i saradnje, uključujući i na međunarodnom nivou, moraju biti na visokom nivou i moraju se održavati kroz obuku. Tužioci moraju upravljati predmetima za koje su zaduženi ekspeditivno i sa optimalnim kvalitetom i treba da koriste resurse koji su im dostupni na odgovoran način.

4.1.3 Dužnost održavanja dostojanstva profesije

97. Tužioci moraju da zavrijede povjerenje javnosti pokazujući u svim okolnostima besprjekorano ponašanje. Oni moraju postupati prema ljudima pravično, jednako, uz poštovanje i ljubazno i moraju se u svakom trenutku pridržavati najviših profesionalnih standarda i čuvati čast i dostojanstvo svoje profesije, uvijek se ponašajući sa integritetom i pažnjom²⁰¹.

4.1.4 Kodeksi etike i ponašanja

98. Dijeljenje zajedničkih pravnih načela i etičkih vrijednosti od strane svih tužilaca uključenih u pravni proces je od suštinskog značaja za pravilno sprovođenje pravde²⁰² i za poštovanje najviših profesionanih standarda. Tužioci moraju biti u mogućnosti da identifikuju etičke probleme u svom radu i moraju ih riješavati pribjegavanjem jasnim načelima.
99. Kodekse profesionalne etike i ponašanja treba usvojiti i objaviti, na osnovu međunarodnih standarda razvijenih u okviru Ujedinjenih nacija, kao i onih koji su izloženi u Evropskim smjernicama o etici i ponašanju državnih tužilaca (Smjernice iz Budimpešte), usvojenim od strane Konferencije vrhovnih državnih tužilaca Evrope 31. maja 2005.

4.2 Osnovne slobode tužilaca

100. Tužioci uživaju slobodu mišljenja i govora i slobodu udruživanja na isti način kao i drugi pripadnici društva. Kada koriste ova prava, oni moraju uzeti u obzir dužnost diskrecije i paziti da ne ugrožavaju javni ugled nezavisnosti, nepristrasnosti i pravičnosti koje tužilac uvijek mora poštovati.

---

201 Konferencija vrhovnih državnih tužilaca Evrope, VI sesija, Evropske smjernice o etici i ponašanju državnih tužilaca – „Smjernice iz Budimpešte“, CPGE (2005)05, 31. maj 2005, tačka II.

202 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordoa, § 10.

101. Treba preduzeti sve korake da se osigura poštovanje privatnosti tužilaca²⁰³. Međutim, oni treba da se ponašaju sa diskrecijom i pažnjom kako ne bi doveli u pitanje dostojanstvo svoje profesije ili svoju sposobnost da obavljaju funkcije koje su im povjerene.

5. Odnosi sa drugim akterima i institucijama

5.1 Odnosi sa oštećenima, svjedocima, osumnjičenima, okrivljenima, optuženima i javnošću

102. Tužioci treba da poštuju pravo na pravično suđenje i da uzimaju u obzir legitimne interese svjedoka, oštećenih, osumnjičenih, okrivljenih ili optuženih na način što osiguravaju da isti budu obaviješteni o svojim pravima i o napredovanju postupka²⁰⁴.

5.2 Odnosi sa sudovima (sudijama i zaposlenima u sudu) i advokatima

103. Kada je državno tužilaštvo dio sudske institucije, neophodno je uspostaviti jasnu distinkciju između tužilaca i sudija. Države članice treba da razjasne pravni status, nadležnosti i procesne uloge tužilaca zakonom, na način koji ne ostavlja mjesta sumnji u uzajamnu nezavisnost i nepristrasnost tužilaca i sudija²⁰⁵.

104. Pravično, nepristrasno i djelotvorno pravosuđe se može garantovati samo komplementarnim radnjama sudija i tužilaca²⁰⁶.

105. Radi djelotvornosti pravosuđa, tužioci takođe moraju uvijek održavati uljudne odnose sa svim zaposlenima u sudu i advokatima.

5.3 Odnosi sa istražiteljima

106. Tužioci i istražitelji sarađuju na odgovarajući i djelotvoran način u toku istraga.

---

203 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka Rec(2000)10 o kodeksima ponašanja za državne službenike, 11. maj 2000, § 17.

204 Konferencija vrhovnih državnih tužilaca Evrope, VI sesija, Evropske smjernice o etici i ponašanju državnih tužilaca – „Smjernice iz Budimpešte“, CPGE (2005)05, 31. maj 2005, tačka II.

205 Vidjeti Preporuka Rec(2000)19 Komiteta ministara Savjeta Evrope o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 17 i vidjeti takođe CCPE Mišljenje br. 4(2009), 8. decembar 2009, Obrazloženje, § 66.

206 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordoa, § 3.

107. Dužnost je tužilaca, kada je to u njihovoj nadležnosti, da osiguraju da istražitelji postupaju zakonito, uz poštovanje prava odbrane i da detaljno pouče sve osumnjičene, u najkraćem mogućem roku i na jeziku koji isti razumiju, o činjenicama koje mogu biti upotrijebljene protiv njih²⁰⁷.

5.4 Odnosi za zatvorskom upravom

108. Tužilac je, u okviru svojih nadležnosti, odgovoran za potvrđivanje zakonitosti pritvora, odnosno izdržavanja kazne zatvora. Tužiocima moraju osigurati punu i djelotvornu zaštitu prava pritvorenika i lica na izdržavanju kazne zatvora, a naprijediti njihovu situaciju i pospješivati njihovu reintegraciju u društvo²⁰⁸.

5.5 Odnosi sa medijima

109. Tužiocima se takođe podstiču da redovno informišu javnost, preko medija, o svojim aktivnostima i rezultatima²⁰⁹. Radnje tužilaca treba da budu usmjerene na promovisanje i očuvanje transparentnosti i javnog povjerenja u državno tužilaštvo.

110. Saopštenja koja dolaze od strane tužilaca moraju pokazivati nepristrasnost, bez neprimjerenog uticaja na sudije na bilo koji način i njihovog izlaganja kritici.

111. Kada je određeni tužilac izložen nepravičnom napadu putem medija, on ima pravo na ispravku spornih informacija i druga pravna sredstva u skladu sa nacionalnim pravom. Međutim, u ovakvim slučajevima, kao i kada se šire lažne informacije o licima i događajima koji su uključeni u postupak u kojem postupa određeni tužilac, poželjno je da svako reagovanje dođe od strane rukovodioca ili portparola državnog tužilaštva a, u predmetima većeg značaja, od strane Vrhovnog državnog tužioca ili najvišeg organa koji je zadužen za državno tužilaštvo ili najvišeg državnog organa. Ovakva institucionalna reakcija svodi na najmanju mjeru potrebu datog tužioca da se koristi svoji pravom na odgovor koje je zajemčeno svakom licu, kao i rizik od pretjerane „personalizacije“ sukoba.

---

207 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordoa, Obrazloženje, §§ 60 and 61.

208 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 6(2011) o odnosima između tužilaca i zatvorske uprave, 24. novembar 2011, §§ 16 i 36.

209 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 8(2013) o odnosima između tužilaca i medija, 9. octobar 2013, §§ 20 i 22. Vidjeti takođe sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava: Arrigo i Vella protiv Malte (dec.), br.6569/04, 10. maj 2005; Yordanova i Toshev protiv Bugarske, br. 5126/05, § 53, 2. oktobar 2012; Observer et Guardian protiv Ujedinjenog Kraljevstva, br.13585/88, 26. novembar 1991.

5.6 Odnosi sa državnim službenicima i drugim institucijama

112. Tužioci ne smiju da se miješaju u nadležnosti zakonodavne ili izvršne vlasti. Međutim, oni treba da sarađuju sa državnim institucijama i raznim službama.
113. Tužioci treba da imaju ovlašćenje da nesmetano nalažu sprovođenje istra- ga i da krivično gone državne službenike i izabrane funkcionere kada su isti osumnjičeni da su izvršili krivična djela²¹⁰.

6. Organizacija državnog tužilaštva

6.1 Struktura

114. Osnovna odgovornost tužilaštva je da osigura djelotvornost njegovog rada. Treba da postoji organizacija i struktura koje omogućavaju ispunjavanje svih zakonom propisanih zadatka sa brzinom i vještinom i uz održavanje visokog nivoa kvaliteta.

6.2 Zaposleni

115. Državnim tužilaštvom treba upravljati djelotvorno, uz izbegavanje bilo ka- kvih birokratskih lutanja. Da bi se ovo sprovedo u djelo, tužioci treba da ima- ju dovoljan broj kvalifikovanog administrativnog osoblja koje je adekvatno obučeno. Također treba obezbijediti stručnjake iz određenih oblasti, npr. za prijem oštećenih, obradu podataka, statističke podatke.

6.3 Upravljanje resursima

116. Obezbeđivanje odgovarajućih organizacionih, finansijskih, materijalnih i ljudskih resursa doprinosi osiguravanju samostalnosti tužilaštva. Naročito u vremenima ekonomskih poteškoća treba obezbijediti dovoljno resursa za pružanje kvalitetne usluge²¹¹.
117. Kada je upravljanje resursima povjereno državnom tužilaštvu, ono ima duž- nost da isto vrši sa krajnjom odgovornošću i na transparentan način²¹². U ovu svrhu, kao i radi postizanja najboljih rezultata sa raspoloživim resursima, tre-

---

210 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka Rec(2000)19 o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 16.

211 Vidjeti Mišljenje br. 4(2009) CCPE-a, Deklaracija iz Bordoa, stav 4. Vidjeti takođe Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 7(2012) o upravljanju sredstvima za potrebe državnih tužilaštava, 11. decembar 2012, preporuka (i).

212 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 7(2012) o upravljanju sredstvima za potrebe

ba da postoje relevantne mjere; tužioci takođe treba da dobiju odgovarajuću obuku i podršku kvalifikovanih stručnih lica.

118. U svakom slučaju, i kada državno tužilaštvo ima i kada nema autonomiju u pogledu upravljanja, mora mu biti omogućeno da vrši procjenu svojih potreba, pregovara o svom budžetu i odlučuje o korišćenju opredijeljenih novčanih sredstava na transparentan način radi postizanja cilja brze i kvalitetne pravde²¹³.

6.4 Specijalizacija

119. Potrebu specijalizacije tužilaca, kao specijalizacije u okviru organizacione strukture državnog tužilaštva, treba smatrati prioritetom²¹⁴, kako bi se bolje odgovorilo na nove oblike kriminaliteta, kao i odnosu na predmete u kojima tužilac ima nadležnosti izvan krivično-pravnog sistema. Ona bi takođe vodila unaprjeđenju međunarodne saradnje. Specijalizacija je od suštinskog značaja za unaprjeđenje djelotvornosti, ali takođe i kao odgovor na izazove koje za tužilačku misiju predstavljaju kompleksnosti savremenog društva.

6.5 Interna saradnja

120. Uzajamna i pravična saradnja, između različitih tužilaštava, kao i između tužilaca koji pripadaju istom tužilaštvu, je od suštinskog značaja za djelotvornost državnog tužilaštva.

7. Međunarodna saradnja

121. Tužioci treba da sa međunarodnim zamolnicama za pružanje podrške u okviru njihovih jurisdikcija postupaju sa istom posvećenošću kao kada je u pitanju rad na nacionalnom nivou. U svojoj jurisdikciji, oni treba da doprinose, kada je to primjereno, sprovođenju stranih odluka.

122. Tužioci treba da imaju pristup obuci o primjeni međunarodnih pravnih akata i osnovnih načela na kojima su zasnovani uporedni pravni sistemi. Oni mogu da učestvuju u mjeri u kojoj je to najviše moguće u razmjenama i međuna-

---

državnih tužilaštava, 11. decembar 2012, § 51.

213 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 7 (2012) o upravljanju sredstvima za potrebe državnih tužilaštava, 11. decembar 2012, preporuka (ii).

214 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka Rec(2000)19 o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 8.

rodnim forumima koji su korisni za obavljanje njihovih funkcija, uključujući upoznavanje sa najboljim praksama²¹⁵.

123. Kada je to potrebno radi veće efikasnosti, tužioci treba da koriste mehanizme saradnje poput Eurojust-a, Evropske pravosudne mreže i drugih relevantnih mreža, uključujući i tužioce za održavanje saradnje²¹⁶.

PRILOG

Spisak dokumenata

1. Preporuka Rec(2000)10 Komiteta ministara državama članicama *o kodeksima ponašanja držanih službenika*, 11. maj 2000.
2. Preporuka Rec(2000)19 Komiteta ministara državama članicama *o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu*, 6. oktobar 2000.
3. Preporuka Rec(2003)13 Komiteta ministara državama članicama *o informisanju putem medija u vezi sa krivičnim postupcima*, 10. jul 2003.
4. Preporuka Rec(2010)12 Komiteta ministara državama članicama *o sudijama: nezavisnost, efikasnost i odgovornosti*, 17. novembar 2010.
5. Preporuka Rec(2012)11 Komiteta ministara državama članicama *o ulozi državnih tužilaca izvan krivično-pravnog sistema*, 19. septembra 2012.
6. Konsultativno vijeće evropskih tužilaca (CCPE), Mišljenje br. 1(2007) *načinima unaprjeđenja međunarodne pravosudne saradnje u oblasti krivičnog pravosuđa*, 30. novembar 2007.
7. Konsultativno vijeće evropskih tužilaca (CCPE), Mišljenje br. 2(2008) *o alternativama krivičnom gonjenju*, 16. oktobar 2008.
8. Konsultativno vijeće evropskih tužilaca (CCPE), Mišljenje br. 3(2008), *o ulozi državnog tužilaštva izvan krivično-pravnog sistema*, 21. oktobar 2008.

---

215 Komitet ministara Savjeta Evrope, Preporuka Rec(2000)19 o ulozi državnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, §§ 38 and 39.

216 Konsultativno vijeće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 1(2007) o načinima unaprjeđenja međunarodne pravosudne saradnje u oblasti krivičnog pravosuđa, 30. novembar 2007, §§ 38 i 39.

9. Konsultativno vijeće evropskih tužilaca (CCPE), Mišljenje br. 4(2009) o *odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu*, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordoa.
10. Konsultativno vijeće evropskih tužilaca (CCPE), Mišljenje br. 5(2010) o *državnom tužilaštvu i maloljetničkom pravosuđu*, 20. oktobar 2010.
11. Konsultativno vijeće evropskih tužilaca (CCPE), Mišljenje br. 6(2011), o *odnosu između tužilaca i zatvorske uprave*, 24. novembar 2011.
12. Konsultativno vijeće evropskih tužilaca (CCPE), Mišljenje br. 7(2012) o *upravljanju sredstvima za potrebe državnih tužilaštava*, 11. decembar 2012.
13. Konsultativno vijeće evropskih tužilaca (CCPE), Mišljenje br. 8(2013) o *odnosima između tužilaca i medija*, 9. oktobar 2013.
14. Konferencija vrhovnih državnih tužilaca Evrope, VI sesija, Evropske smjernice o etici i ponašanju za državne tužioce – „*Smjernice iz Budimpešte*“, 31. maj 2005.
15. Konferencija vrhovnih državnih tužilaca Evrope, *Uloga državnog tužilaštva u zaštiti ljudskih prava i javnog interesa izvan krivično-pravne oblasti*, Sant Peterburg, 3. jul 2008.
16. Venecijanska komisija, *Izveštaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Dio II – Državno tužilaštvo*, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011.
17. Komisija Ujedinjenih nacija za prevenciju kriminala i krivičnu pravdu, *Rezolucija o jačanju vladavine prava kroz poboljšani integritet i kapacitet državnog tužilaštva*, E/CN. 15/2008/L.10/Rev.2, 17. april 2008.
18. Generalna skupština Ujedinjenih nacija, *Preliminarni izvještaj Specijalnog izvjestioca za nezavisnost sudija i advokata*, Gabriela Knaul, A/65/274, 10. avgust 2010.
19. *Smjernice o ulozi tužilaca usvojene od strane Osmog kongresa Ujedinjenih nacija o prevenciji kriminala i postupanju sa učiniocima*, Havana, Kuba, 27. avgust do 7. septembar 1990.
20. Savjet Ujedinjenih nacija za ljudska prava, *Preliminarni izvještaj Specijalnog izvjestioca za nezavisnost sudija i advokata*, A/65/274, 10. avgust 2010.

21. Savjet Ujedinjenih nacija za ljudska prava, *Izveštaj Specijalnog izvjestioca za nezavisnost sudija i advokata*, Gabriela Knaul, A/HRC/20/19, 7. jun 2012.
22. Savjet Ujedinjenih nacija za ljudska prava, *Izveštaj Specijalnog izvjestioca za nezavisnost sudija i advokata i promociju i zaštitu svih ljudskih prava, građanskih, političkih, ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, uključujući pravo na razvoj*, A/HRC/11/41, 24. mart 2009.
23. Savjet Ujedinjenih nacija za ljudska prava, *Izveštaj Specijalnog izvjestioca za nezavisnost sudija i advokata*, Gabriela Knaul, A/HRC/23/43, 15. mart 2013.
24. Savjet Ujedinjenih nacija za ljudska prava, *Izveštaj Specijalnog izvjestioca za nezavisnost sudija i advokata i promociju i zaštitu svih ljudskih prava, građanskih, političkih, ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, uključujući pravo na razvoj*, A/HRC/8/4/, 13. maj 2008.
25. Međunarodno udruženje tužilaca, *Standardi profesionalne odgovornosti i izjava o osnovnim dužnostima i pravima tužilaca*, 23. april 1999.
26. Međunarodno udruženje tužilaca, *Borba protiv upotrebe interneta radi iskorišćavanje djece*, Edicija Najbolje prakse, br. 1.
27. Međunarodno udruženje tužilaca, *Međunarodna studija pravnog okvira i implementacije službi za oštećene od strane državnih tužilaštava, sprovedena za Međunarodno udruženje tužilaca od strane dr Heike Gramckow, Susanne Seifert Nacionalni centar za državne sudove Arlington, VA, SAD, 2006.*
28. Međunarodno udruženje tužilaca, *Deklaracija o minimalnim standardima u pogledu bezbjednosti i zaštite državnih tužilaca i njihovih porodica*, 1. mart 2008.
29. Međunarodno udruženje tužilaca, *Model smjernica za djelotvorno krivično gonjenje krivičnih djela protiv djece*, Edicija MUT-a Najbolje prakse, br. 2, opšta načela.
30. Podnesak Međunarodnog udruženja tužilaca Komitetu za potragu za položaj Tužioca MKK, mart 2011.
31. UNODC/IAP *Vodič o statusu i ulozi tužilaca* (2014).